

-
- Meddeler: Jens Magnus Houmøller,
født i Helligsø 1888, bor i Helligsø 1964, fjordfisker, faderen også fjordfisker og født i Helligsø, farfaderen født på Mors, men fisker i Helligsø.
- Top. nr.: 1397 Helligsø Sogn
- Optegner: Torsten Balle
- Situation: Optaget i Helligsø i hjemmet ved fjorden 19. august 1964 af Torsten Balle.
- Bemærkning: Nærværende er en udskrift af kassettebånd beroende i Lokalhistorisk arkiv i Thisted. Kassettebåndet er en kopi af et andet bånd (måske på Institut for dialektforskning?). Sammen med båndet på lokalhist. Arkiv i Thisted er også registreret en hæfte med udskrift af båndet i lydskrift. På side 1 i dette hæfte læses:
"Meddeleren har været en del ude som yngre, bl.a. i Grønland. Enkelte rigsdanske ord bruges jævnligt, fx væsentlig, kun, men dialekten synes ellers ret upåvirket.
Aflæsning af bånd er gennemgået med læge Olaf Nørgaard, Holstebro, som er født i Gettrup (nabosogn) og taler dialekten, og som også har udvalgt meddeleren."

Nærværende stort set ordrette udskrift af kassettebåndet er foretaget af Eske Wohlfahrt i december 1998.
- J.nr.: 86 R 8
- Filnavn: Jens Magnus Houmøller (86 R 8)

Indholdsfortegnelse:

Hummer, kranjer	4
Rødspættegarn	4
Hummertejner	5
Rødspættegarn, net	5
Rødspættegarn sættes ud	6
Røgtning af garn	6
Hummere fanges i ned	7
Fisketid med ned	7
Sild, sildebundgarn, hornfisk	7
Binding af garn. Gammel mand binder garn	8
Åleruser	9
Afmærkning - "dobber"	10
Afsætning af fisk	10
Tørring af fisk	11
Ålestangning	11
Glib	11
Brile	12
Kroge	12
Makrel	12
Stenbider, torsk i ruser	13
Torsk	13

Fiskepladser.....	13
Både.....	13
Sejl.....	14
Bådens dele.....	15

Hummer, kranjer

Noget af det allerførste jeg kan huske som dreng - jeg var vel 7 år, det er fra jeg kom i skole - jeg var med min fader og min broder med kranjer. Det ved noget til' at fange hummer i. En kranje var bare en stor jernring på godt et par alen tværs over. Der på den jernring der var så en pose, den var også sådan et par alen og så spids i den ene ende. Og tværs over der var spændt en snor. Og midt på den snor, der blev bedet - som vi kaldte det - der blev det sat fast der midt på. Det var bare en tørret rødspætte. De her kranjer de sank ned til bunden. Og der var en snor og i overenden af den snor der var en dobber på for at de kunne findes. Og den snor den blev bundet op så det passede med vandstanden. Kunsten var at - de blev altid sat ud ved aftenstid. Og så skulle de gå dem igennem hver anden time ca. Og kunsten bestod så i at tage dem op med et hurtigt tag, for så regnede de med at hummeren sad og gnavede i det her bede. Så skulle den jo plumpe ned i bunden af posen for der var jo fri adgang ovenud, men ikke til siderne. Og så skulle den være ovenud af vandet inden den fik tid til at kravle ovenud af den her pose eller sæk. Hummerne blev fanget hvor der var stenbund - forresten er der ingen hummer lige i tiden, de er forsvundet lige pludselig, men dengang var der forholdsvis mange hummere og det fiskeri efter hummer, det var det eneste der var nogne penge i dengang.

Før min tid fik de en krone pr. stk. for en hummer. Det var en masse penge efter datiden. Hvis de var alt for små skulle der to stk. til en krone. Jeg havde en morbroder, han rejste til amerika da jeg ikke var ret gammel. Han blev kaldt for hummerkongen, fordi han havde været med østersdykkerne ude, så han vidste hvor der var sten på fjordbunden. Og dér vidste han at dér også var hummere. For de andre der fiskede hummere mente at det kun var inde langs land hvor der var sten at de kunne tage hummere.

En nat var han ude vistnok sammen med min fader. I hvertfald fangede han 70 hummere den nat, og det var en forskrækkelig masse penge efter den tid. Derfor fik han navnet "Hummerkongen". Siden rejste han til Amerika. Der var ingen hummer, men han prøvede i hvert fald at fange nogle store krabber ovre ved Stillehavskysten. Det var som meget gammel mand han drev det fiskeri derovre.

Herhjemme fiskede de jo altså om natten. Jeg kan godt huske at de skulle hen og sove om dagen. Så skulle vi være stille. Så måtte vi ikke lave for meget spektakel. Men det var jo praktisk indrettet for derhjemme i det gamle hus der var senge med indlagte døre, så når de kom derind så var spektaklet udenfor temmelig langt væk. Så det gjorde ikke så meget.

Rødspættegarn

Jeg var heller ikke ret gammel da vi skulle ud at fange rødspætter. Det var i rødspættegarn. Der var jo en masse rødspætter i hvert fald den aften - ja, det var vistnok om dagen, men det blev aften inden vi kom hjem. Vi kunne se disse rødspætter efterhånden som de hev garnet op, så kom rødspætte og de blev samlet i dammen. I den her båd vi brugte der var altså fiskedam i, hvor der var plads til en hel masse rødspætter. Dammen i sådan en båd var henved 3 alen på den ene led. Så gik den helt ud i begge sider i båden, altså så vi gik ovenover. Så den

var vel 2½ alen på den anden led. Så der var plads til mange rødspætter. Vi fiskede en masse rødspætter. Og så blev de så glade ved at se at der lå en kvase længere ude. Noget langt ude ganske vist. Men da vi var færdige med vore net og rødspættene var samlet af, så sejlede de derover. Da var det så blevet aften. Det var noget halvmørkt. Men de blev jo ikke solgt efter vægt, de blev solgt efter ol - en ol det var jo 80 stk. Men da de så talte dem op så talte de: en, to, tre, fire, fem, seks, syv, otte, ni, ti, elve, tolv, tretten, fjorten, femten, seksten, sytten, atten, nitten, tyve, enogtyve, toogtyve, treogtyve, fireogtyve, femogtyve, seksogtyve, syvogtyve, otteogtyve, niogtyve, tiogtyve, elveogtyve, tolvogtyve, tret-tenogtyve, fjortenogtyve, og så blev de for hver 12 snese ved til 80. Og der skulle altid være 2 stykker i overtal på hver snes. Og så fik de den vældige betaling af 2 kr. for en ol. Det blev ikke til mange penge, men de var glad ved at der var en kvase der kunne tage, for at komme hjem dem og skulle ud på landet, det var et besværligt foretagende og det blev næsten ingenting til. Jeg har været med med til at sælge mange store rødspætter for fire øre stykket. Men det måtte de opretholde tilværelsen på. Og gennem mange år sidenhen, så var hummerfiskeriet det væsentligste hovederhverv. I juni måned var de fredet. Hvis man kunne fiske hummer for omkring 500 kr. i august måned, så var vor indtægt bjærget. Og det blev den ved med da jeg blev voksen og tog del i fiskeriet.

Hummertejner

Så brugte I ikke kranjer mere?

Nej, så blev det til hummertejner. De var indrettet som.... ikke ulig en rottefælde, bare med den forskel at der var tre jernbøjler og så en indgang i hver ende. Som regel var de sådan. Når de så kom derind var det ikke nemt at finde ud igen. Der var også bede, altså et par rødspætter, men sidenhen kom vi til at bruge fersk rødspætter i hummertejnerne, når vi havde nogen af dem, men ellers havde vi tørrede rødspætter i reserve.

Rødspættegarn, net

Når I nu fangede rødspætter, hvordan gik det så til?

Der hænger nogle rødspættegarn herude, som min søn har haft ude idag. Og han fik ikke andet end tang og en enkelt ulk i. Rødspætter var der ingen af. Det var det han ville have fanget. Men det rødspættegarn er meget fimmasket i trådene. Lige så fint som det fineste sytråd vi kan købe. Der render de fast. Når de nu går dernede på fjordbunden, så render de fast i det her. Enhver rødspætte og skrubbe har en pig ved udføringsåbningen, og den sidder fast, og det gør at når de kommer der til, så sidder de fast. Når de så opdager at de sidder fast i det her, så snurrer de rundt. Så er de fanget.

Hvad kalder I den udførselsåbning på en fisk?

"Gattet". Det er det rigtige navn.

Hvad kaldte I sådan et net eller et ned?

Ja vi kaldte det "ned".

Hvordan så sådan en ned så ud?

Når den er spændt ud så står maskerne sådan nogenlunde ned i firkanter. Så er der synk forneden. Far gammel tid kaldes synkene for "køjer". Det var runde sten der var trillet ind i en

klud og så syet fast. Og så foroven, det var små stykker kork, der var skåret til. De skulle skæres meget akkurat og syes omhyggeligt fast. Der måtte ikke være noget der kunne tage fat, så det blev uklart når de satte ud.

Hvad kaldes rebene foroven og forneden på sådan et ned?

Det er "telle". "Over- og nedertelle". Nedertellen skulle være en smule længere end som overtellen for at det kunne komme til at stå som det skulle. Og hele højden det stod over fjorbunden, det var bare ca. 2 alen over bunden. Der skulle altid være så meget synk på at det kunne holdes ved bunden, for rødspætter er bundfisk. Sidentil tror jeg nok at det er blevet kaldt bundgarn. Det vi har kendt som bundgarn er noget andet. Et stort fiskeredskab. Men jeg har set det på tryk, nok i en gammel bog at "han kastede bundgarn i søen"... det har sikkert nok været rødspættegarn.

Rødspættegarn sættes ud

Hvordan bar I jer ad med at sætte dem ud?

De var hængt op på en menk - en menk tror jeg. Med en vis afstand var de hængt på sådan en glat pind som der var ja, den var dobbelt, så der var sådan en skærm ovenover den, kan vi godt kalde det. Men selve den menk - ja, dem har vi også endnu da - ja, der var så et net på hver af disse her pinde. Og når så de var to om det, så snørede den ene sammen i hver ende af nettene. Ja, det var altid robåd dengang. Men fik man vejret, kunne der også sættes ned med sejl. Så skulle det jo være sådan passende. Ikke for meget og ikke for lidt. Men det almindelige det var med robåd. Hvis en mand skulle sidde ved årerne, så måtte den anden sørge for at hver gang de kom til en ende så skulle den stoppes indtil den var klar igen. Og for resten skred det sådan ud for hver. Det skred af sig selv. Sådan et ned var vel, ja, den var vel en 30 alen i længden, vil jeg antage. Det var noget forskelligt. Heroppe var de ret korte. Neder ude der havde de dem meget længere, har jeg set sidenhen.

Hvor mange ned satte I så?

Ja, jeg tror ikke de brugte mere end 10 - 15 stykker. Men sidenhen kom der nogen fra Venø. De brugte en 40 - 50 til to mand i sådan en bitte båd. I mange år lå de heroppe i marts april måned og fiskede rødspætter - altså så snart de kunne komme herop for is, så kom de fra Venø. Det var altså fiskeri som de var særligt kendt med og dygtige til at bruge. Og de tjente også da også sådan ret godt. Og så boede de heroppe. De havde akkorderet med husstanden her og boede der i de par måneder de fiskede heroppe.

Røgtning af garn

På hvilket tidspunkt satte I nettene?

Det var gerne om morgenen de skulle sættes ud og så samles ind igen om aftenen. Var der mange rødspætter, så gik de dem gerne igennem - "løbte dem" kaldte man det - for at samle rødspætte af, og så klar igen.

Men de var ikke ude mere end 1 gang om dagen?

Nej. Så tog de dem op og så skulle de være klar den anden dags morgen. Nogen havde det så flot at de havde 2 hold som de kørte i land og klarede dem de havde herinde. Og så havde de

jo dobbelt sæt. En mand der i mange år boede ovre på Mors et sted over for Doverodde, han var så ivrig at han fiskede rødspætter ude i havet om dagen, og så når de sejlede i den lille sejlbåd, som havde en stor dam, så skulle de klare nettene derudefra og herind, så satte de rødspættegarn efter hummer om natten, for hummer er jo rovfisk. Den går på fangst ved nattetide. Om dagen gemmer den sig.

Hummere fanges i ned

Kunne de så gå i net?

Ja, det kunne de godt, nu de var ude på fangst. De her net de stod jo lige ved bunden og det skulle være inde på stenene. De kunne selvfølgelig være heldige at slippe nedenunder når der var ujævn bund. Men når man havde nogle gamle net, var det meget almindeligt at bruge dem til at fange hummer i.

Fisketid med ned

Hvad tid på året var det I fiskede rødspætter?

Ja, det var somme tider året rundt, men ellers på foråret. Det var det almindelige. Sidenhen - rødspættegarn har jeg nu aldrig brugt, for da min tid kom da jeg som 17 årig kom til fiskeri, da var vi begyndt at få åluser. Og omtrent samtidig da havde vi jo brugt sildebundgarn. Og det kom jeg til at bruge i 38 år.

Når de fiskede rødspætter, fik de så ikke andre fisk i nogengange?

Nå, jo, der var jo ulker. Det er jo sådan en uting, som vi gerne vil være fri for, fordi de er fyldt med pigge.... Jo ulker og krebs det fik vi altid.

Sild, sildebundgarn, hornfisk

Men det er så mest ål du har haft med at gøre?

Ja, ål og sild. I bundgarn er det væsentligst sild og hornfisk. Vi begyndte jo så snart vi kunne få bundgarnet ud. Det er jo faststående redskaber. Der skulle sættes en masse pæle. Det begyndte vi med så snart vi var nogenlunde fri for is. Så vi var sikre på at isen var væk. Inden den tid skulle det repareres og det skulle tjæres. Og vi skulle være færdige til når den tid kom at sætte det ud.

Ser et bundgarn ligesådan ud som et flyndernet?

Nej, nej. Der er vældig forskel. Et bundgarn er en stor ring - en stor pose, hvis overkant skal være en del over daglig vande for at fisken ikke skal rende ovenover. Vi satte dem gerne ude på mellem 8 og 11 alen vand, og det skulle altså nå bunden over det hele, det skulle vi altid være sikre på, for ellers fik vi ingen sild, så rendte de bare nedenunder. Der var jo gerne noget strøm, og dersom strømmen blev for hård, så flød garnet jo op og så kunne fisken gå nedenunder, og så i det næste garn måske dersom der var mindre strøm. Det var almindelig takst i mange år med 200 favne rad.

Rad?

Det er et stykke bundgarn der går lige ud fra land eller fra en grund - og så udenfor der stod

den her ring så, som der så var en kalv i. En kalv er en tragt der går ind i den store del, og som gør at når den kommer indenfor så er det ikke nemt at finde ud igen. Sådant en bundgarnsring den var ca. 30-35 favne i omkreds, og så var den så dyb at den skulle bunde så vel. Så var der arme - fangarme - hver arm var omkring 20 favne. Det var så det der stod ude foruden, foruden så den lange rad.

Selve posen, hvor lang kunne den så være?

Ja, ringen kaldte vi det, den var altså en 30-35 favne i ring. Det var sat sådan at det var omtrent rundt. Og så var der røgtedug foruden. Det var altså mere småmasket. For når vi begyndte fra enden af at samle op, så drev vi fisken sammen, og så vi havde det hele ude foruden i røgtedugen. Vi var som regel tre mand. Når vi så kom ud og der var noget fangst, så havde hver mand en kes - det er altså den vi samlede fisken op med. Det kaldes en kese.

Det er en pose på en stang?

Ja. Og vi to mand vi havde hver en kese. En i den ene ende og en i den anden enden. Den tredje mand, når vi så kom så langt, så satte han sig over i den modsatte side af båden for at afbalancere, medens vi to så øste fisk ind. Når vi kom ud og fik det hele samlet - der var jo gerne småtorsk og rødspætter og en hel del - så skulle vi vente lidt for at "gråfiskene", som vi kaldte det, de kunne søge til bunds, så vi kunne have ren fisk, altså hornfisk og sild.

Silden kom jo først. De kom ret tidligt om foråret. Hornfisken kom på en bestemt dato - den 20. april. Da mødte de. Så varede det en måneds tid med hornfisk. Og midt i maj, ja, da var sildefiskeriet også ved at være forbi. Der var så lidt at det ikke kunne betale sig at fiske efter det længere. Og så blev det varmt i vejret og garnene blev beskidte og skulle op til tørring. Når først vi kom hen midt i maj, så var storheden forbi for bundgarnsfiskeriet.

Tog I så garnet ind? og pælene op?

Ja, så skulle garnet samles ind og det skulle jo skydes i land (?) Men var der så en passende "svalp", som der er idag eller nok så meget, så blev det jo vasket i længden (?), men ellers fik det lov at ligge. Men vi kunne jo sommetider blive snydt med det, for det kunne storme op, dersom de lå natten over og så fik de jo alt for hård en behandling, så kunne det slides så meget at der blev store reparationer.

Binding af garn. Gammel mand binder garn

Har du selv været med til at binde nogen garn?

Nej, vi har aldrig bundet garn på den måde, for de var altid fabriksfremstillede. Men min fader var blind de sidste mange år - de sidste ca. 5 år. Så for at han kunne have noget at bestille, så sad han og bandt net. De skulle jo altså været ret stormaskede og ligeud. Så sad han og bandt. Når vi så kom hjem om eftermiddagen og aftenen, så skulle vi se efter om der var fejl og så have rettet det, så kunne han binde videre. Men derudover så havde vi nok at gøre om vinteren med at reparere både vore åluser og bundgarn, sådan at det var klart til foråret.

Hvad bandt han så nettene af?

Ja, det var ret svær twist, 12/12 kaldes det for, det er altså nummeret, og så både foroven og forneden, kanten, det skulle så være et sværere nummer.

Så havde han en nål?

Ja, så havde han en nål. Og så var der gerne en af de yngre generationer der havde tid til at fylde de her nåle for ham. Ja, det kunne han jo også selv gøre, men han ville gerne have en til at hjælpe. Han havde sådan et bitte bord hvor han havde sin bestemte plads og hvor han kunne sidde og binde. Og der kunne det så ligge sådan at det ikke gik i uorden. Det skulle ikke flyttes når han skulle have noget at spise eller når det blev aften og han skulle i seng.

Men han havde så været vant til at binde fra han havde været ung ?

Ja, det havde han egentlig ikke for han var vist 34 - 35 år da han blev gift og han havde ikke haft med fiskeri at gøre førend han var omkring de 40..... Rødspættegarn, det havde han bundet en del år. Det var jo de her småmaskede, fintrådede.

Åleruser

Men ålen skal vi også høre noget om. Det er snart det vigtigste af det. Hvordan drev i det i gamle dage?

Ja, det var altså med store åleruser. Det var en ruse med fangarme og så en kort rad. Sådan en rad - jeg tror ikke der var mere til at begynde med end 12 favne. Sidenhen lavede vi dem betydelig længere. De sidste mange år der brugte vi..... ja, i perioder da brugte vi helt op til 60 favne. siden gik vi ned til det halve, 30 favne.

Hvor satte i dem?

Dem satte vi væsentlig fra land helt inde fra en meter eller under en meter vand, og så ud til Ja, nu sagde jeg en meter, det er altså 1½ alen ca. og så ud til 8 alen vand. Når vi først havde sat dem ud, så stod de gerne en måned inden de skulle op.... altså i den tid månen ... der var lyst... altså imellem månemørkerne, så skulle de i land og tørres, alle de her ruser. Vi røgtede dem jo som regel hver anden dag. 3 gange i ugen, det var det almindelige. Men når det var storm så kunne vi jo ikke.... så var det sommetider de stod meget længere, og så kunne der jo være meget fisk i dem af forskellig slags, sådan at de var helt i bund (?), og så kunne det jo være at hovenden - den sidste ende - hvor al fisken skulle være, dersom den var slået i stykker, så kunne vi sikre på at så var ålen væk, derimod den anden fisk

Hvad kaldte du den ende?

Hovende. Det er den sidste ende. Der hvor... den var beregnet til at der kunne ålen ikke rende ud. For i den første del kunne små ål godt gå igennem. I sådan en åleruse var der fire kalve. I den første var der en temmelig stor åbning. De blev så stadig mindre. Den sidste var lavet på den måde at den bare var strammet op med to snore. Så der skulle ålen presse sig igennem, for der var egentlig helt lukket.....

Den hovende, er den fæstet til noget derude?

Ja, det sidste vi satte når vi satte rusen, det var hovedpælen. Der kom strop om hovenden. Det var den lukkelse der var på, og så en ring en favn udad, og den skulle så passe til hovedpælen, og så blev den stukket ned, sådan ikke altfor hårdt på bunden for så ville det bare slide sig i stykker når det var hårdt vejr og søgang. Og der på den ring var der så en ophalerline som var gjort fast et godt stykke over vandlinien så vi kunne få fat på den uanset vandstand.

Var der så noget på yderenden af den?

Ja, når det skulle være rigtig, et sted hvor der var sejlads, så skulle der på den yderste pæl være et mørkt flag for at de skulle kunne se at der stod garn derindenfor.

Afmærkning - "dobber"

Havd kaldte I dem der sådan stikker op?

Ja..... det vi bruger både til hummertejner og rødspættegarn det er en "dobber".

Er den spids?

Det er noget forskelligt. Til hummertejner var den ganske kort med to stykker kork med en pind igennem. Og hver mand, eller hvert bådelaug, de havde havde så deres bestemte flag på den her pind, der stak op. Der var malet forskellige kulører, så hver kunne kende sine. Det der var bedst at se var den stærke røde farve, men hvid er også godt.

Til rødspættegarn er der en længere stage. Til hummertejner er det ganske kort. Det er bare lige sådan passende til et håndtag, så vi kunne gribe om den når vi kom hen til den. Men rødspættegarn, der er et bestemt ... det er vist sådan noget som 2½ alen ... og der skal et bestemt mærke i overenden eftersom det vender i den og den retning. Men det er noget som vi ikke altid kan, for det er ikke godt at vide fordi den ene dag vender det den vej og den anden dag den anden vej.

De dobber i brugte til rødspættegarn, var de magen til. Eller var de større?

Ja de var større.

De var af træ?

Ja, de var 2½ alen, og så var der et mærke i overenden.

Var de spidse nedad?

Ja, der skulle altså være vægt på så de kunne stå ret op og ned. Og det var jo også et par stykker kork og så et lod i nederenden.

Til hummertejnerne - de kunne som regel passe sig selv, men der var det også ret almindeligt at sætte en stump blylod i forneden.

Afsætning af fisk

Hvordan kom I så af med de fisk?

I mange år eksporterede vi selv direkte, væsentligt til København og så til Eckernførde. Men da krigen kom - den første verdenskrig - da blev de fiskeeksportører der var, da blev de autoriserede, sådan at vi nødvendigvis skulle sælge til dem og så sådan at de solgte videre til Tyskland. Vi kunne stadig blive ved med at sende til København eller andre pladser, men i mange år sendte vi en masse fisk til Eckernførde og også til Hamborg og Altona.

Hvordan kom I i forbindelse med de folk dernede?

Det var jo i Fiskertidende. De averterede om at de tog imod.

Solgte I aldrig noget inde på land?

Jo, men det var ubetydeligt. Det havde de jo regnet med da de begyndte at bruge bundgarn. Da regnede de jo med at det meste af fisken skulle sælges på landet. Og der var også en mand, der var hyret på den måde at han skulle køre den fisk til stationen i Ydby der skulle sælges til eksport, men en stor del skulle han sælge på landet. Men det blev ingenting til, for han var jo landmand og det skulle han jo også passe, så - han skulle have en trediepart af fortjenesten for at sælge på land, men ... penge fik han nu også i mange år, men han kunne højst sælge en halv kasse fisk på hjemvejen fra Ydby, selvom han havde fuldt læs derned. Nej, det blev ingenting til.

Men I brugte vel mange selv?

Ja, men for eksempel mig selv..... de fleste sild vi nogensinde bragte i land, det var 8.000 pund, så dem kunne vi jo ikke gøre så meget ved, altså dersom vi selv skulle spise dem.

Tørring af fisk

Tørrede I noget af det? I har aldrig tørret flyndere?

Nej det var så længe vi væsentligt brugte rødspættegarn og hummertejner, da alle de små rødspætter - undermåls - de blev tørret. Men der skulle vi passe nøje på for mine forældre havde en ko, og den blev sådan at hvis den kunne se sit snit til det så gik den hen og fortærede en masse af de her tørrede rødspætter.

Hvor hang de så?

De hang jo på ståltråd. Og når de så blev samlet sammen for at gemmes hen, og den kunne komme afsted med det enten det var ude eller inde - så kunne den sommetider sætte en halv kassefuld til livs.

Ålestangning

Har I aldrig brugt at stange ål?

Nej, det har jeg aldrig brugt, for det mener jeg er dyrplageri. Og forresten så har vi heller ikke tid til det, for om vinteren når andre stanger ål, da har vi nok at gøre med at få repareret vore redskaber. Så det har jeg aldrig brugt.

Glib

I har heller aldrig brugt glib?

Nej, det har været meget almindeligt. Jeg kan huske et par mænd. Der var Jens Dal. Det var en baker vi havde, og han - også som gammel mand efter at han var holdt op med sit bageri - ham og så nogen flere gik ud og glibe. Ham og så urmageren oppe i Gettrup, de var partnere. Der skulle jo to mand til at bruge en glib.

Men det er ikke sådan noget fagfolk har brugt?

Nej. Men de gik derude og gik og pjaskede i noget gammel... de havde noget tøj på, nogle

gamle klude. De gik sommetider i mange timer i vand til op under armhulerne.

Var det ål?

Det var ål. Det foregik på den måde at ham der gik med gliben - der var to - det var en trekantet kasse - trekantet ramme med fint net på - og der var to stænger som han gik og holdt på. Og så skubbede han jo ganske langsomt hen over fjordbunden. Der skulle være noget kort græs. Ikke alt for svært græs. Og den anden gik med krøjen og jagede ålen op. Og den mand der gik med gliben han skulle være så fintfølede når den anden brugte krøjen..... så med sin storetå imod det her finmaskede net, så skulle han mærke når der kom en ål i. For med det samme så skulle gliben til vejrs for ellers smuttede ålen ud.

Brile

Har du hørt tale om en bril?

Ja, navnet har jeg hørt, men jeg er ikke klar over hvilken facon, den havde. Jeg har nok set en, men det kan jeg ikke.....

Det kan godt være du har set en?

Ja, det tror jeg nok.....

Det er ligesom en bitte glib, altså... det er mest efter rejer

Ja, så har jeg set en.

Er det noget man har brugt hernede?

Nej, ikke her, for her har der aldrig været rejer at tage. Men derimod omme ???... der har det været brugt. Der var en mand, der hed Per Iversen, han havde rejeruser, og jeg tror også han har brugt.. øh, ja, vi vil kalde det rejeglib. Men det kan godt være de havde en anden betegnelse for det.

Kroge

I har aldrig brugt kroge?

Jeg har brugt kroge en enkelt sommer. Altså ålekroge.

I har ikke fanget torsk med kroge?

Nej, jeg har brugt pilk, men det vil sige, det var oppe på Grønland.

Makrel

Makrel, dem fanger I ikke her?

Nej, vi har et enkelt år haft sildebundgarn ude efter makrel, det var i august måned, da kommer der sommetider makrel herind. I år har vi slet ikke set dem. Men det gav for lidt, så vi har ikke prøvet mere end den samme gang, så vidt jeg mindes.

Stenbider, torsk i ruser

Stenbidere, hvordan fanger I dem?

Stenbidere fanges på to måder, dels i torskeruser eller stenbiderruser, hvad vi nu kalder det, det er samme maskestørrelse. Dem har jeg i mange år brugt en halv snes stykker af hvert forår. De kommer meget tidligt. Men det mest almindelige er i net lignendes rødspættegarnene bare betydeligt dybere, men altså maskestørrelse som passer til stenbidere.

Ruserne, er de ligesom åleruser?

Ja, de er ligesom åleruser - knap - der er kun tre kalve i dem, ellers er det det samme.

Torsk

Dem fanger I så også torsk i?

Ja, men torskefiskeri i ruser, det er væsentligt ved vintertid, de vintre hvor der ingen is var. I nogle år fangede jeg mange torsk heroppe ved grundkanten, ikke så meget ved land, men oppe ved en grundkant, der var nok torskestimer, som kom ind gennem kanalen og ind i fjorden. For der kunne somme tider komme en stime. Ja, det var sjældent jeg havde mere end tre ruser derude på en bestemt plads. Så kunne der gå få dage så var den stime forsvundet. Men så var det sommetider at der var en hel del rødspætter.

Når jeg så selv kom ud at sælge den her torsk, så - nu vil vi jo endelig have havtorsk. Ja, siger jeg, men det kan jeg også tilfredsstille jer med, for de er sikkert kommet ude fra havet, men de er fanget i fjorden. Nu vil de helst have fjordtorsk, det var langt de bedste. Ja, men de her er også fanget herinde, så det er også en slags fjordtorsk.

Fiskepladser

De fiskepladser herude, har I navne til dem?

Nej, kun nogle enkelte. I de mange år vi trak lod om bundgarnspladserne, da havde vi på, men der var også nogle af dem der havde navne. Der er en heromme ved den "Blå Sten", og en omme ved Kobberø, som vi kalder for "Hesten". Det er altså inde i land der er et vandløb, der er kommet et temmelig skarpt dal ???, det kaldes - ja, jeg ved ikke om det ligner en hest, men det navn har den fået fra gammel tid af.

Nej, ellers var der ikke. Vi havde numre på. Det var både herfra og ovre fra Harbøre og fra Lemvig at vi trak lod om hvem der skulle have den og den. Vi samlede en gang hvert år inden der skulle sættes bundgarn, inden der skulle mærkes af. Og den var jeg forresten formand for i mange år. Jeg har den her lodtrækningsprotokol endnu.

Både

Sådan nogle både som I bruger nu, har I altid brugt dem?

Ja, til dels. De fladbundede, kaldte vi for en kåg.

Det er sådan en du har dernede?

Ja, men i mange år havde vi jo kølbyggede både. Fra gammel tid var det sejlbåde, men altså

med køl og dam. Og siden så blev det til motorbåde, også med køl og dam.

Der er ingen dam i den her?

Nej, det kan den godt have, men det gør jo at den ligger betydeligt dybere og er tungere at arbejde med. Som nu i vor motorbåd ... vi havde ... ja, vi brugte en snes år, sådan noget - der kunne når det var blankål det gjaldt så kunne der lige være 700 pund i den. Det var ikke fordi det var så meget, men ... det skete at vi leverede sild helt til Glyngøre. Ja, det var et enkelt år at motoren i deres kvase var eksploderet.

Sejl

De gamle robåde, dem var der så også sejl til?

Ja, der var.

Hvor meget sejl?

Der var både fok og storsejl og topsejl.

Kaldte I dem også sådan dengang, sejlene?

Ja.

Brugte I så tit sejlene?

Ja, vi fiskede hummere ovre ved Nissum Land og det var jo i mange år med sejlbåd. Det var altid med sejl. Det var noget som motorbåden - med hensyn til fart - ikke kunne gøre bedre. Når altså vinden var gunstig. Men var det derimod modvind eller stille vejr, så var vi prisgivet. I modvind kunne vi komme frem, i stille vejr skulle vi bruge åre, så blev det et sejt stykke arbejde at ro fra Nissum og hertil.

Hvis det nu blev for stærk vind?

Ja, hvad så. Så måtte vi - fx fra Nissum - ja, så måtte vi søge op i læ af Gellerodde. Det er en odde som går ud på den vestlige side af indsejlingen til Lemvig. Der var der grundt vand, og der kunne altid findes læ.

Men I kunne vel også stille sejlene?

Ja, vi tog et reb i storsejlet eller to. Var det rigtigt hårdt så var det tre reb i storsejlet. Og lige sådan i fokken. Topsejlet var et trekantet sejl som blev hejst ovenpå storsejlet. Og det var forresten ret stort. Der skulle ikke være ret meget vind for der var mere vind deroppe til vejrs end der var nede for neden. Topsejlet var sommetider ved at (?)

De store både, hvor mange skulle der til at ro dem?

De både der blev brugt her det var to-mands både som regel. Der var også noget med pulsvod - det var altså ålevod, det kaldtes pulsvod, det var inden snurrevodet blev opfundet - de var tre mand. Det var altså noget større både.

Dem fisker de ikke med nu?

Nej, nu er det jo meget større både. Nu er det jo åletrawl.

Ror du nu mest ud, når du skal ud?

Nej, jeg ror aldrig. Ja, aldrig og aldrig, det er da bare når det er her lige ved land når jeg skal ud med et hyttefad eller sådan.

Bådens dele

Hvad kalder du den gaffel åren sidder i?

"Åregaffel". Vi har altid brugt åregafler her. Andre steder bruger de fastårer. Det er jo en pig, som de så drejer på. Vi har altid brugt løse årer.

Har kanten af båden noget navn?

ja, øh, "lønning" og "løbedæk". Den kant der går ind, den smule kant der - det er løbedæk.

Det I sidder på?

Nej, øhh. Hvad kaldes det for. Nej, der er ikke sådan noget..

Nede i bunden ligger sådan en flad ?, hedder det noget?

Ja, det gør der ikke i min båd. Men det har ellers været meget almindeligt. Det havde vi da i vores sejlbåd, som vi fragtede mange sild med, det var "pligter". Eller bundbrædder. Men pligt det er et gammelt navn.

Kalder I så hver side af båden for noget bestemt, sådan som de gør ude på de store skibe?

Nej, vi ved altså at det er bagbord og styrbord, men det bliver ikke brugt.

Kalder I bagenden noget særligt? Siger i agter?

Nej, vi kalder det vel bagenden. Men det er der jo forskel på. Som nu en kåg, den kan være spids i begge ender, og det kaldes vel.... ja, der er noget der hedder spidsgattet, men det kan jeg ikke gøre rede for hvad det egentlig betyder. Agterspejl det er det brede der....

Ja, men det navn brugte I vel ikke så tit?

Nej, det er kun dersom vi skal hen og bestille en båd og sige hvordan den skal være.

Slut på båndet

EW, den 8. december 1998

Bånd T 10 b
1397 Helligsø
Refs h., Thisted a
Fjordfiskeri
JensMagnusHovmøller

Meddeler: Jens Magnus Hovmøller.

Emne: Fjordfiskeri.

Indhold:

Hummerfiskeri med krannier.....	1
Rødspøttefiskeri, garn, ned, Tælling af fisk.....	2
Hummertejner.....	3
Rødspøttegarn, ned.....	4
Garnet sættes ud.....	5
Røgtning af garn.....	6
Hummere fanges i ned.....	6
Fisketid med ned.....	7
Sild, sildebundgarn, hornfisk.....	7
Garn bindes af gammel, blind mand.....	9
Al, åleruser.....	10
Afmærkning, dobber.....	11
Afsætning af fisk.....	12
Tørring af fisk.....	12
Ålestangning.....	13
Glib.....	13
Brile, bregle.....	14
Kroge.....	14
Makrel.....	14
Stenbidere.....	14
Torsk.....	15
Fiskepladser.....	15
Både.....	16
Sejl.....	16
Bådens dele.....	17
Oversættelse.....	19

Meddeleren har været en del ude som yngre, bl.a. i Grønland. Enkelte rigsdanske ord bruges jævnligt, fx. væsentlig, kun, men dislekten synes ellers ret upåvirket, også hvad syntax angår.

Aflæsning og bånd er gennemgået med læge Olaf Nørgaard, Holstebro, som er født i Gettrup (nabosogn) og taler dialekten, og som også har udvalgt meddeleren.

for
kinn
inn
S. 18
a
min

'stjen:-bon', á de he sæ jotel i-no / fò ræjstn æ-d'ærn:n hom'ere hæp - ix e tix / di e jo fò-swoj:n li: pluseliq, men dænj-gån' da wa dæ jo forhøls-wixs mane hom'ere, á de feske-rix æter hom'ere de wa e'ignliq de jænest, dæ wa neþ þan: ix dænj-gån', fòr fa: mi tix da fæk di en kro:n þær stæk fòr en hom'er / de-wa jo en mase þæn: æter da-tli:den / á, ja - dæsom di wa altfò'smoie - 'on, ær 'ò't tom: - 'sá sku dæ tów tæl te eþ kro:n / men helæ wa eþ stæk-wixs en kro:n þær stæk / á e' haj: en mör:þær, han ræjst te a-mer'ika, da e war e't ræt gamel, á han blæw kält fòr e homer-kon:, fò-de te han háj wæst mæ: e æsters-dykere ú:d, sá han we:st, hwò dæ wa stein o e fywer-bon:, á dæ: we:st han jo 'ose, dæ wa hom'ere / fòr el'ers di ajer, dæ fesked æter hom'ere, di, mein, te de wa kun'en: læng lanj, en: þo' ræt groþ wanj, hwò þæ wawa stein, te di ku fan hom'ere, men han we:st alsá, dæ war mane æter þo: e we dæ hæ: si: á ew:r we nesom lanj, hwar dæ ku fanæs hom'ere.

S.
á/á
á/á
á/á

Á en net da wa han ú:d á - ja de wa wal sajtens mi fáir, dæ há wæst mæj - de æ e't kláir ew'r, men i alj faly-han hád fanæd hal-fjars hom'ere dænj net, á de-wa jo en fò-skrækeliq mase þæn: æter da-tli:den / á dæ fòr fæk han naw'n a homer-kon:.

Á si:n, ja, sá ræjst han te a-mer'ika, á dæ:r - dæ:r wa e't nu hom'ere, men han þræwed i alj faly á fan: nu stu:r kræber / de wa þæ: we stilhaws-kysten, á de wa som mæj gamel man, han dræw de feske-rix dæ:r ew:r / á de wa fò-de, te han wæn tei á fan hom'ere hæ: hjem:, dæ: far sku eþ jo þræwed dæ:r ew:r / á de war - ja, han skræw te-w'os, at han ku kun þiá: d hwe ajæn net, fòr han sku jo ose - de wa ose we næ te-ti:, dæ sku fe:skæs dæ:r, á han sku jo ha sów'n neþ, á dæ:fa ku han kun bro:q de feske-rix dæ:r ew:r hwe-aj:n net.

hæ:r-hjem: dæ:r fe:skæd di jo alt-sá ám e' net, á sá kan'æ got hów: æd, ám e dáie sá sku di jo han á sow:, á sá sku wi jo we stel:, sá mot wi e't law fò mæj spi-takel.

men - de wa jo e'ignliq neþ þraktisk en: ræ tæd, fòr dæ-hjem: i þe gamel hüks dæ:r war sæn: mænjlot, da:r, sá náir di kom dæ:r-inj, sá - e spi-takel ud:n-fòr, sá wa de temeliq lænt wæk, sá de gjow: e't sá mæj. *Ródsþattengarn. - Ned.*

sá sá osæ hów: da war hælær e't ræt gamel, fa te wi wa ú:d á sku fan re-spe'ter, á de wa jo respæte gáir, á dæ wa jo en mase respæter, i alj faly dænj aw'tn hælær - ja, de wa we:s nák ám e dáie, de blæw alsá aw'tn, en:n wi kam hjem, men sá - wi ku six dæ-hæ:r

respeter, lison di hiw e gair op, sa kam e respeter, a di blew
 jo samelt ix e dam - da hær buid wi broq't, dæ: wa jo alt-sa
 fe:ske dam ix, hwor dæ wa plas te en heil mass respeter,
 a dæ hær dam i sö:n en buid, dæn, wa jo en hæn:we trej allen po
 den jen: fa-sow'n a sa gik en heil uxd i beqs si:er i s bon:, a sa
 sa wi gik ow:nlew'r, sa dæ wa jo sö:n nej som tow en hal al: po
 den naj:n le, sa dæ: wa jo plas te mane respeter / a wi fak
 da en masse respeter, a sa blew di sa glä: we: a six, te dæ
 lä: en kwas dæ læner u:d nej lant u:d gan:ske wist, men dæn
 gån wi wa fer: me wo ned, a e respeter wa samelt aie, sa seilt
 di dæ:r uxd, a da war ed sa blown aw'tn / de war da nej hal:-märk,
 mane nair di skul - de blew et sol eter wæqt - de blew jo sol
 eter - pær wulj - en wal, de wa jo fifts stö'ker, men da di sa
 tal: en op, sa tal: di jen, tow, trej, fi:r, fæm, sejs, syw,
 ö't, nix, tix, ele, tel, trettn, fjow'tn, fæm'tn, sej:stn, se'tn,
 atn, ne'tn, tyw:, jen a tyw, tow a tyw, tre a tyw, fi:r a tyw,
 fæm a tyw, sejs a tyw, syw a tyw, ö't a tyw, nix a tyw, tred:we
 - næj, no kyr e för:keirt, nix a tyw:, tix a tyw:, ele a tyw:,
 tel a tyw:, trettn a tyw, fjow'tn a tyw:, - a sa blew ed al-sa -
 fö hær sneis - heler hwe: tow sne:s blew ed - sa blew di we
 te fi:rs, a da skul al: ti we swe-tal fö hwe: sneis a tow stö'k /
 a sa fak di dæn, wël:diq be-talen a tow kro:ner för en wal / de
 blew jo e't te mane pen:, mane di wa jo glä: we:, at dæ war en
 kwas, dæ ku tæi en, för kom: njem mæi en a skul uxd o e lanj, de
 wa be-swe:rlig fö:re taigens, a de blew jo næjstn en:n pen: tel/
 för e hå wet næj te: a sel mane stur respeter för fi:r e:r
 e stö'k / mane de wa jo al-sa dje mä:d a ö'p-ret-nöj: tel:-wæf-
 relsen po:is, a igjemel mane öir si:n hæn, sa wal-sa home-feske-rix-
 de wa wo wæ:senliq ho:wed er-hwær w / för ku wi - de war i a gust
 mä:ned - i jul i mä:ned da wa di fre:öed - a gust mä:ned ku da
 feske nom:ers för am-kren, fæm huner kro:ner, sa war e ös:en: teqt,
 sa wa dæn bjær ed, a de blew ed we næj öse da de blew wöqsen a
 tow de:il i e feske-rix.

no

ali, kenny addel

com harlyin

Hunners tejer

sa brojt i it kranier, mi:r?

næj, sa blew ed te homer te:ner / di wa jo al-sa en: re ted
 som - e t'u-liq eter en ro't-fel:, bare de, de war al-sa jærn-
 trej jærn-baj:ler a sa en en: gån i hær en:, som req'l da
 wa di sö:n / a na di sa kam dær-inj, dæ: wa ed e't nem a fen
 uxd aie i-jen / a dæ:r e jo öse beid, al-sa en pa respeter, men

si:n haen, 'sa kom wi te: a broq - - te hom r-tej:n/r, dem broqt
wi 'sa fesk - re-spe'ter, na:ir wi haj: nu:r a dam:, a hels
haj, wi re-sar:wa, da-ha:r ta:r re-spe't/r.

Rødspatte garn. Nepl.

de kene a 1000 myll

na:ir i no faged respeter, hu-dant gik de 'sa te? Ned

da hen'er nu respety-ga:ir ha:r-ud, som mi 'son 'han ha'li:
hat u:d i da:is, a han fak no e't ant en'tan, a en'en'kelt
Wulk ix nu re-spe'ter wa-d'we:s slet en:n a:is / de wa' de,
han wil ha faged / men se de - respety-ga:ir de e'alt-sa'nej,
da e'nej fi:masked - i tro:ad, sa'fin som - ja en-da'lis a
lixn som de finste 'syx-troie, wi ka ky:p / a' de: rane di
fast / a' di no jo:ir da-ne:r o'fywer-bon:, 'sa rane di fast
i da-ha:ir / a' sa en-hwa:ir respety a' skro'p di ha:ir jo en'piq'
we a' u:dferseis-~~o:bnen~~nen, a' dan sejr: fram'ter / a' de gjer
jo al'sa, na di komer da:ntel, sa seje di fast / a' na di sa
o'p-dawer, di seje fast i da-ha:ir, sa rane di - 'se snorer
di ront, rane di ront, a' sa e' di jo faged.

227.

hwa' kaler de dan u:dferseis-~~o:bnen~~po en fesk? *hu kaler de*

sa'at / de e' al'sa de reqtig naw'n / a' a' da de - nej:, e' har
e't het ajer, ka e't nes ajer. *Hoy a o'ie rat nia, Vi taler ha'ny a'nd*

om hwa' de

sa'it en'net, kalt i ed en'net eler en'neid?

'ja:, 'wi kalt ed ned.

478

(slut på a-siden).

(fortsat på b-siden).

hwo-dan si 'sa in en'neid sa'ud?

den'er, na:ir dan al'sa e' spon'ud, sa sta:ir e' ma:sker sa
no:gen-lung ha:ir i fi:r kant, a' sa e' der jo senkifunnejan .

*hu kaler de
de kaler de*

senk?

'ja, fra' gaml tix, de kaler koier / de wa' al'sa ron: stein,
da wa syd enj - trelt enj i en kluxd a' sa syd fast, a' sa
fo'ow:n, de wa jo smo: stakar kork, da wa skor tel, da skal
syys - di sku skje:res mej' ako'ra:it, a' di sku syys om-hygelig
fast / de mot en:n ten wae:r, da ku ta fat, so:in de blew
u'kla:ir, na:ir di sot ed ud.

*hu kaler
idant Kruher*

i en'owerien / a' sa neid da' de-da en' troie - en' re:ib?

ho' flos

ja - kuz de ha' hwa' a' gi)

ja dæ:r ær alj'sá , bode for-ow:n á fo'nej:n, dæ:raef jo -
on -

hwans kalas dæm: re:fo? ær æd telor?

ja, de ær telor / ^{beokhowde}owær á nejer-tel: , á æ nejer-tel: dæn;
sku wæn be'te smu:l læner en, som æ owe-tel: , for æ de ku
kom te: á stá:, som de skul:, á æ he:ly høj de , dæ'stow o
æ fywa-bon:, de wa barre en - ja: serka tow' al: ew'r bon:,
men de sku alj'ti we'sá mejj' sekk po:æ , at de ku hølæs we
bon:, fur respæter de æ jo bon: fesk / á i si:n tix, da'trow'r
æ nák, at de æ bløwn kalt bon: gar:n / bon: garn de wa jo al-sá -
de wi há'kjanj te bon: gar, de æ jo sá en he:il naj:n-stufr
fekker-sekko / men ajt'sá , æ hær sit æd po'træk, nák i en
gænel bo:q, at han kasted bon: gar'n i sæ:en / hwa bo:q, de
kæ æ æ't megg no, men i alj' falj, de hær seker nák wet re-
spæter dæ:r.

Redspottegarn - ned - sættes ud.

nu dant bor i jer'aj' læi á sæt en' lxd?

ja di wa jo al-sá hæn' op po en men'k - en men'k'trow'r æ
nák - æ wes aw:-stanj sá wa di al-sá hæn po:æ - sö:n en glæt
penj, som dæ wa sá en - lisom en - ja: dæn wa dæ'elt, sá dæ
war alj-sá en skjær m'ow:n ew'r en, ka wi gøt kalj: æd / men
sæl:we dæ ned-men'k de war - ja: dæm: hær wi á: i-no da /
á dæ wa jo sá en ned hwe:r æ dæ-hæ:r pen:, á ná di sá wa
tow' am' æd, sá - dæn jæn: man han banj æ sno:rer sam'el, dæ
wa i hwe:r anj: æ ned, á sá - ja: de wa jo alj'ti row' buid
dæn-gån - de kun: oss, æ fixn wej:le, sá ku dæ jo oss
nedes ned æ sejj' l / sá skulj æd jo wa sö:n pa:sen wenj, æ't
fo mejj' á æ't fo let, men de al-menj alij de way alj sá æ row'
buid / á wa di kun - skulj dæn jæn: manj sejj we o:rer, sá mot
dæn naj:n jo sers for æ, fu hwe: gån, dær di kæn te: æ anj:
sá sku dær jo sto pes li: sá lænj , at - klær i-jæn, á sá
fo restn sá skrej de sö:n lxd hwe:r - (de skrej a sæ se:il -
sö:n lxd , á sö:n en ned dænj wa wal - ja: , dænj wa wal en
tradwa'al: i lænj den, wel æ anj: ta' / de wa nej fo'skel'iq/
sám: ste:er - hæ:r-opp wa di ret kor't / ne:r o æ e:ær dæ: haj
di æd mejj læner, hær æ sit si:n hæn.

hu man he:ð sò't i sá?

ja:, æ trow'r æ't, di bro't me:r en, som - ja: æn æx fæm'tn
ste'ker, men si:n hæn kæn dæ nu: fræ wæn:æi / di brog't en

skolov.
mel skov
del lörög
wæpebede

æst
da, woi
des de kom
al hær bær

9.46

för: hal-trés te tow manj i söin en be te buid / di lå:
hær-ö p - i mans öir da lå: di hær-ö p hwæir öir i mars
a-prixl må:ned å fesked respæter - al-så så snåir som di ku
kom hær-öp för ixs, så kom di fræ wæn:-e: / de war al-så
feske-rix, som di wa sæ:rliq - wa kjenj me å deqtiq te - å
bro:q ed å tjen't öse söin rest göt / å så bowed di hær-ö p /
di häd jo sko-deired alt-så me e hu:s-stanj hæ:r å bowed dæ:r
i dæm: pa må:neder, di fe:sked hær-ö p.

hwætix so't i så di neid?

om

ja de war gja:r ö e må:r, di sku sætes uxd å samles enj
i-jen te law tñ, å wa dæ mane respæter, så gik di dæm gja:r
i-gjemel, ^{lebbt em} lebbt em, kaless ed för.

regning af gam.

Fb l. 40

le't em? ^{lebbt dem} lebbt em?
nej lebb' - lebb'.
lebb'?

ja, lebb' dæm, me't ö e peri-ö:de, för å sam:l respæter å ixs,
å så klåir i-jen te widere fanst.

man di war lü ü:d mi:r en jën' gån' åm e dæ: så?

nej, så tow di em jo öp, å så sku di wæ klåir te e aj:ndås
må:r / nu: haj: ed så så flöt, at di haj: tow hölj, söin di
kër i lanj å klå:r dæm: di haj: hær-ån: , å så häd di jo
dob'el sæt, å en manj, han bowed i mans öir öw:r po möre en
ste öw'r för dower öj: , å han wa så iw:riq, at han fesked
respæter ü:d i haw' åm e dæ: , å så mans di sej:lt al-så
me en bete rest - ja: rest be te sej:l-buid, man dæ war en stuir
dæm' ix en - så sku di klå:r e ned: dæ:r ü:d fræ - å så hæ:r-
enj / så sot di respæte-gåir seter hom'ere åm e næ: , för
hom'ere de e jo al-så row: fesk + hærgerowjodyxr / dæn; gor jo
al-så - gik al-så po fanst we næ: te-ti:er / we dæ: da gjemer
en sæ i e - oner stein / di haj: hwæ: dje hu:l å bow' ix.

pl

ann

ku di så öse go i ned? *Hunnert fanges i ned*

ja, de ku di göt / nå di wa ü:d po fanst, så - dæ-hæ:r ned:
di stow' jo li:q ö: e bon:, å de sku jo öse war enj: po e stein/
di ku sel-fel' eliq wæ hæ:diq å sæt nej:n on' er em, når de
wa u-jaw:n bon', men de war - nå di haj: nu gamel ned:, så
wa de mejj' al-men' liq å bro:q dæm: te: å fan' hom'ere ix dæ:r,
en en di blæw - -

emulle

hwa tix po e oir war ad, i fesked respeter?

am

Ja: de wa jo sam: tier e oir ront, man el ers o e for: oir / de wa da al-menj eliq / si: n' han sa - respete- gair har se no alj: driq broqt, for da mi tix kom som se tndriq - kom tei a ta deil i e feske-rix - da had wi be-gynj a for: a:l-ru: ser, a am-trant sam: ti: diq da ha wi jo broqt selj: bonj: garn, a de kom se tei a broq i o't a tred: we oir hae: fraie.

na:ir di fesked respeter, fak di sa itj ajer fesk ix e gairer?

na-aj: , de - ja de warjaaltsa ulker / de se jo sofn en u-tenj som wi gja: r wil wa frix for, fo-de di se felt me piq: bode po den jen: le a den naj: n-ax - ju ulker a kraes de fak wi jo alj- tier - fak di jo alj tier en heil deil aie.

Sild. Sild de Bundgern Hornfisk.

man de se sa e o: l, do ha hat me a gy: r?

Ja, a: l a sa selj, de wa jo - i bonj: gar de wa jo wa: senliq selj a ho: rnfesk, a de war jo - wi be-gynj: jo, sa sna:ir wi kun: fo e bonj: gar uxd / de se jo faststaen reskaber / de sku jo se tes en mase pe: l, a de be-gynj: wi me: j, lisa sna:ir wi wa no: qen- lung frix for ixs, te wi wa seker poie, e ixs de wa wek / sa sku wi jo ha e bonj: gar uxd / en: n denj tix da - de sku jo repa- re: res, a de sku jo tj: res, a wi sku jo we fer: tei a - na denj tix kom kla:ir tei a set uxd.

e bonj: gar, si di sa lisa- dant uxd som e flenger, nea?

nej, de: r se en wel: diq fo: skjel / en bonj: gar de ser alj- sa en stu:ir renj - stu: p: s, hwis owe- kant denj skal en deil ew' er daq: liq wan: for e't e fesk di ska renj ow: n ew' er / a de so't wi gja: r u: d po melen o't a ele al wanj, a de sku al- sa now bonj: owe de he: le / de sku wi alj ti we seker poie, for hels fak wi en: n selj, hels renj di bare nej: n onj er / a de wa jo gja: nej ström, a desom dahe ström blew fo ho: r, sa fled e gair jo op, a sa ku e fesk jo go nej: n onj er, a sa i den najst gair ma- skei, desom de: wa menj ström / man de: r war den al- menj eliq taqt i mang oir de wa tow hune faw: n rad -

rad?

rade a ralan dan a

rad- gair alt- sa po en bonj: gar de wa al- sa en stek gair alsä li: q uxd fre lanj eler fre en gronj a sa li: uxd, a sa ud: n for, de: stow de- hae: r renj, sa som de sa wa en kal' ix / en kal' de se alj sa en traqt, de go enj i den stu: r deil a

se 517

sjør alt-så, at - den e ræt wix i e - som et trajt, er, i den
 j'en: en; å snaw'er i den naj:n, å nå di kãm en:n-for, så war
 så e't nem' å feng' uxd i j'en / de wa ed jo be-ræint po:ø / å
 dæ:r-uxd-ew'er så wa dæ'rjo fan:-ør:mer' u:d:n-for, sō:n en
 bon:gårs-ren' dæn' wa serka træd:we fem' å træd:we faw'n i 'ãm:-
 kres, å så de wa al-så så dyxb, så de sku bon: ed så wal,
 å så wa dæ'r - hwe'r' or:m - fan:-or:m - dæn' war en - ãm-kren'
 tyw: faw'n / de wa jo så de, dæ'stow' u:d fō:ud:n, fō:ud:n så
 de low: rad:-gã:r.

change
 here?
 what?
 where?

e'pu:s' si:l, hwø' lãn' ku' dæn' sã' wæ:r?

ja:, e'ren', wi' kal't en, de'ewa jo' alt-sã - (de war e'pō:s,
 å dæn' war alt-sã en træd:we fem' å træd:we faw'n - i'ren',
 å dæ war - de wa sōt' al-sã sō:n de wa ãm-trænt' ron', å så wa
 dæ' rej't-duq' fō:ud:n / de wa 'al-sã me:r' smo-masked, fōr-nã
 wi be-gyn; frø en:n å:å å samelt' op, sã drew wi se e' fesk
 sam'el, å sã wi haj: de he:le u:d fō:ud:n i e' rej't-duq' / å
 wi wa som req'el' trøj' man', å nå wi sã kãm' uxd, å dæ wa-n' øj
 fanst, sã hwe'r' man' haj: en ke:s - de ær' alsã dæn', wi samelt e'
 fesk' op, mej / de kal'es for en' ke:s.

med word

S.

de ær en' pu:s po en' stãn?

ja, å sã - wi' tōw' man', wi' haj: alsã hwe'r' en' ke:s, j'en' i
 den j'en: en; å j'en' i den naj:n, en; / den tridi' man', når wi' sã
 kom' sã lãn't, sã sōt' han' ew'r i mod:-sat' si: å e' buid, fōr' å
 'aw:balan-se'r, mens wi' tōw' wi' sã est' fesk' en' / å nå wi kãm
 uxd' alsã å fak de he:le samelt - dæ: wa jo gja:r en del' smo-
 tosk å re-spæ'ter å en he'il de'il - sã sku wi wen't let, fōr' e'
 alsã at e' grofesk, som wi' kal't ed, de ku sek de bon's, te wi
 ku ha' ræin' fesk' al-sã ho:rn-fesk' å sel' / sel' 'di' kōm' jo' fest /
 'di' kōm' alsã ræt tile o e' fōr:-o'r / ho:rn' di' kãm' li: en be-
 stænt da:to, den tyw' a-prixl' da' me't' di - dæm' fæ:st, å sã
 wã:r' de en måneds' tix me' ho:rn-fesk, å me't' i' maj', ja:, da war
 e' sel:-feske-rix som req'el' oss' we: å we fō-bix / dæ wa sã let,
 te de ku e't be-tã:l sã å fesk' æ'ter' læner, å sã bløw ed war'm
 i e' wej'r' å e' gã:r' de bløw be-skit å skul' op te tōren.
 nå fest wi kōm'er' hæn' me't' i' maj', sã war e' stu:rhed' fō-bix,
 alsã fōr' bon:gårs-fesk-rix.

spør
 k
 se
 (spør)
 file
 S
 unpertitiv

tow i 'sá e'gá:r'enj - á e'pæ:l'óp?

ja 'sá skul e'gá:r samles'enj , á de sku jo 'sky:dys i 'lanj , mæn
 'wa-d'e'sá' en'pa:sen'swalp, som dær er i 'då:ø, eler'nák sá'møj',
 'sá bløw de wasked i 'stlanen, á 'hels fæk ed jo 'lòw á 'leq: / mæn
 wi ku jo 'ose sám'ti blyw snøt'mæ: ed, / te de ku stòr:m'óp, dæsom de
 lå e'næt'ow'er , á 'sá fæk ed jo 'altfòr'ho:r en be-haj'lenj / 'sá
 ku ed jo 'slèds,sæt'møj', at de bløw stu: reparasjonar.
 hã do 'si:l wæt mæ te: á ben: nøj gá:r? *Binding af garn. gammel blød man*

nøj , wi hã jo 'al:driq bojn'gá:r po'dæn' má:d, fu de wa jo 'al-
 'tìr fa-briqs-fræm:stèled, mæn mi fáir han wa 'blenj di'sist
 'mæn'ò:r, han e'jadmæn'ò:r / han wa 'blenj (te'da'serka'fæm'ò:r /
 á 'sá fòr) han ku'ha'nøj á be'stél: , 'sá sòt han á ban'næs / de
 sku jo 'al-sá wa'ræt'stu:masked á'nøj, dæ wa 'li:uxd / 'sá sòt'han
 á 'banj / ná wi 'sá kãm'hjem' e' e'te-møj:da á 'aw'tn, 'sá sku wi
 jo ha sit'e'tør , ám dæ wa'nøj'fej'l á ha'ræt'ed de, á 'sá ku'han
 ben'widere / mæn dæ:r'uxd'ow'er'sá hãd wi'nák á 'gjør'mæ: e'wan-
 'tør-tix á re'pa-reir 'bòde wò'ál:-rù:ser á wò'bonj:gar , sò'n
 de wa klá:r te fòr:ò:r.

'hwans'banj han'sá e'næt'á:ø?

'ja,de war jo 'sò'n ræt'swæ:r'twest, tøl-tøl'kales ed fòr / de
 ser'al'sá e'nom'er , á 'sá bøde fòr'ow:n á fòr'nøj:n,al'sá e'kant, de
 sku jo 'sá wær en'swæ:r'er nom'er, 'sá haj: han en no:l, á 'sá haj:
 - 'sá wardæ jo 'gja: 'jen' a di'øn:re - genera'sjo:ner' eler di
 'ønst á 'flok, dæ haj'tix'te: á føy: dæ'hæ: no:l fòr ham, ja de
 ku han jo 'ose'si:l'gjør, mæn han wil jo 'gja:r'ha'jen'te: á 'hjel'p,
 han haj:'sò'n en oete'bow'r á haj:hans be'stæm't'plas, hwør
 han ku'sej: á 'bin:, á dæ: ku ed'sá'leq:, 'sò'n'ed'e wa'e't i'u'òfrøen,
 de sku'e't'flø'tøs'ám, når han sku'ha'nøj á 'spì:s, eler når de
 bløw'aw'tn , han sku i'sænj.

mæn'han haj jo'sá wæt'wæn'te: á benj: fræ'onj, á:ø?

'ja:,de'haj: han'e:qnlìq'e't, fòr han wa'we:s'fì:r'fæm' á 'træd:-
 wò'ò:r, da han bløw'gywt, á han hãd'e't hat mæ feskè-rìx á 'gjør,
 fòr'han wa'ám'krenj di'fòr: / mæn de war jo'sá bløwn - á be-gynj:
 'møj'banj han wal - da'han be-gynj:da hã di jo'nák - e'respæte-
 'gá:r' de hã han'bojn'en'de:l'á:ø , á de wa jo dæ'hæ:r smø,masked -
 - nøj'e't' smomasked - fì:n'up:de.

þ bonj, fò'sá wa ed jo wa:r te: á slid ed i stó'ker, ná de wa
hoir wéj:le á wa nój'se gán / á dæ:r po - o dæ-hæ: ren, 'dæ:
wa jo'sá en ò'phalensli:n, som wi gjow fást söin en stó'k ów:n
wanj: linj for'e wi ku fo fat'po: en uan'sit e wanj: stanj.

wa dæ'sá nój'po: e ówer'enj: á dæn? *ámerkning. dober.*

'ja:, ná:r alt'sá de sku wæ reqtig - en ste al'sá, hwor dæ wa
sej-lais, 'sá sku dæ po dæn udest þe:l, dæ: sku jo wær en mörk
flaqq po:e, for'e di ku six, at dæ stow gá:r dær en:n-för.

hwans kaler i dæm:, dæ'sá:nj, steker'öp?

'ja, hwa dæ söt fást söin po en - de há wi'e't be'stæmt be-
næw nels'för, men de wi bro:ger te wör - jakóðe te homer'tej:ner
á respete gá:rör - 'de æ en dober.

25.1

æ dæn' spes?

'de æ nój fò'skjél'iq, hwa de ~~g~~gjələr te -'homer'tej:ner, 'dæ
wa en gan:ske kórt mæ tów stóker kórk mæ en pinj i gjemal, á
hwæ: manj - heler hwæ: bu:d-law - 'di haj: sá djé be'stæmt mæ'k
e po:e, al'sá dæn hæir pinj, dæ stak'öp, dæ: wa ~~en~~ má:lt al'sá
po fo'skjél'iq ku lö:rör, ~~te~~ hwæ:r ku kinj: sli:n / de dæ wa bæjst
á six, de æ jo al'sá dæn star'k rö: far, men hwix de æ jo óse gót/
men'sá - te respete gá:r dæ:r æ en læner ~~stæmt~~ ^{váir} po:e / te homer-
tej:ner de æ gan:ske kórt / 'de æ bare'li: söin som pásen te en

skæ(r)?

slag
stejl

hánj:taq, sá wi ku grib'am en, ná wi kám(hen te: en / men respete-
gá:r, de ænen be'stæmt - 'dæ: ska'wæ:r - de æ we:s nák'söin nój
som tów en hal'allen, á dæ: ska ~~wær~~ sá en be'stæmt mæ'k för
e ówer'enj: / en:n dæn wæner no i dæn' á dæn' ræ tnen // mæ'en de -
de æ nój, de ka wi'e't al: tigr ta hæn: sjon' tel, för de æ jo
e't gót á wed: / 'jen dá: e wæner ed dæn' wéj', en naj:n dá: e
wæner ed en naj:n wéj'.

'dæm' doberer i broj't te e respete gá:r, wa 'di lisá dant? 'di
wa'sta:r?

ja de wa dæm: / 'di wa'sta:r?

'di wa a tre:e?

ja di wa tów en hal' al: , á sá ~~en mæ'k~~ ^{wa dæ'r} i e ówer'enj:.

wa di spe:s ni:r aj'?

ja dæ sku jo al'sá wæ wægt po:e, söin di ku stá ræt'öp á
'ni:r / á de wa jo lisá dæn' en pa stóker kórk á sá en löd' i
e nejer'enj: / te e homer'tej:ner - 'di ku som ræg'el pas dæm

'se:l, mæn 'dæ: wæ 'eð jo 'ose 'ræt al-men'eliq å sæt en stomp -
en sæn 'kelt bly-løð' i - fo-nøj:n.

set) Afsetning af fisk

hwøðant kam i 'så 'å: mæ 'de 'fesk? *Obde selj 'a7*

'ja:, i mæn 'o:r 'da eqspør-te:rød wi 'sø:l di-røgte - 'wæ:senliq
te kjøben-haw'n å 'så te ekern-førtis / mæn da 'krifgen 'så 'køn',
dæn 'føst wær:dens-krifq, 'da bløw di 'feske eqspør tæfret, dær 'wær,
'da bløw di awtøri-sø:frø, søin at wi nød-væn' dig-wiks skul 'sø:l
te 'dæm:, å 'så di 'sø:l wædte te 'tyskian / wi ka jo 'sta:diq blyw
'we 'alt-så å 'sæn: te kjøben-haw'n eler anire plessar, mæn i mæn
'o:r 'sæn: wi ka mæse 'fesk te ekern-fær:de å 'ose te 'hambøre, te
'altona.

hwøðant kæn i i fôr-ben' els mæ di folk dær 'nær?

'ja:, 'de wa jo i 'gæmel 'feske-rix-ti:dend, 'ja, da awer-sø:frø
'åm 'eð - te di 'tow 'i-muld -.

'sø:l i 'alltid'ig 'sø:l nøj 'en: pø 'a lanj?

'jow, mæn 'de wa jo 'wæ-tyd' eliq / 'de hæg di jo 'reint 'næg, 'aljer-
'fest di be-gyn: å broq bon:gar / 'da 'reint di jo 'mæ:, te de 'mæst
'å 'fesk 'de sku 'sæp 'sær lanj, å 'de wa 'ose 'en 'mæn, 'mæn wa 'tyrød
pø 'dæn, 'mæ:d, at han skul - 'de 'fesk, 'de sku 'sær te 'de-spørt, 'de
sku han 'alså 'kæn te 'y:ðby te 'sta-sjøn, mæn en 'stær 'døfl sku
han 'sel: 'sær lanj / mæn 'de bløw 'en:nten 'tel, fo han wa jo 'lanj:-
'mæn / 'de sku han jo 'ose 'ha 'føst / 'så - 'han sku 'hæ: 'en 'tridi-pæst
'å 'fo-tjen'øst 'fôr' å 'sø:l 'eð 'sær lanj, mæn - å 'pær: 'fesk han
'ose i 'mæn 'o:r, mæn 'de 'lanj-er:bed, 'de wær - 'han ku 'hæ:st 'sø:l
'en hal 'kas 'fesk 'søin pø 'njen:-wøj' fra 'y:ðby, 'søfl 'dæn han hæg 'fulj
'læs 'de-nærn / 'næg, 'de bløw 'en:nten 'tel.

by

mæn i 'brøjt 'wæ 'mæn 'sø:l?

'ja, mæn fôr 'eð-sæmpel å 'selj, 'nå 'de 'fæt 'ga 'mæ: - 'de 'fæljest
'selj, 'wi 'ny:stir 'hæ 'brøqt 'i 'lan' 'en 'så:, 'de wa 'ø 't 'tusen, 'pær,
'så 'dæn: 'ku 'wi 'jo 'eð 'gjø 'awæl 'nøj:we, 'alså 'dæn: 'wi 'sø:l sku
'spil:s 'em.

Tørring af fisk.

'ta:r i 'nøj 'å: 'eð? i 'hæ 'aldniq 'ta:r 'eð 'læggø?

'næg, 'e 't 'dæn - 'de wa 'så 'lanj 'al'så, te di 'wæsenliq 'brøqt 're-
spæte, 'søin å 'så 'homer, 'tøj:nær / 'da - 'al: di 'smø: 're-spæ'tør - 'ja:,

onermols - de blēw ta:ir / men de sku wi pas nēj po:is, for ni
for-el'er di haj: en kow; & denj blēw sū:n, te daem den ku'six
si snit te: ed, sá gik en han á fo-tæ:r en mase a dæ-hæ:r ta:r
re-spe'tr.

hwō hanj di sá?

ja di hanj jo po'støl:tro, á ná di sá blēw samølt sam'el, di
skul gjēngs hen, á dan ku kom a ste mæ: ed enj n u:d eler len: á
finj i-d'e - sū:n en kas fesk, sá ku en sá'm ti sæt en hal: ka:sful
te lyws.

Afstandning.

há i 'al:driq brojt á stān: o:il?

nēj, de hár æ 'al:driq broqt, fo de men'er æ, dæ æ dy:rp/awæ-rix/
á fo-ræstn sá háj wi hel'er e't tix te: ed, far d'wenter, ná:ir
al'sá denj tix'ajer stāng' o:il, da há wi hák á gjer mæ: á fo'ed
repa-re:rd'wō reskabær, sá de hár æ 'al:driq broqt.

i hár hel'er 'al:driq brojt glixb?

nēj, de há sæt mēj' al-menj'eliq / æ ka'hōw: en pa'menj, (til
Olaf Bergaard: ka do menes jens dá:il? - O.N.: ja: æ há da hēt
snak am' dem.) ná, ham á - han gik wērdiq mēj' - de war en bā:qer,
wi haj:, á han - osæ som gægl'menj, sū:n han haj nolt op mæ hans
baqer-rix, trow'r æ nák, han - ham á nu: flæ:r gik' uxd á gli:b / han
á sá æ d:raaqer op i gje'ttrop - kuqs-hyw' hi:d han we:s nák -
di wa pa:rtær / de sku jo tōw' manj tæl for' á bro:q æ glixb.

men de æ lū' sá:n nēj, faq: fōlk há brojt?

nēj, men di gik jo dæ:r u:d á gik á pja:sked ix sá i nēj gamel -
di haj jo nēj tēj po:is, nu' gamel klū:d, á gik sá'm ti i mans' tī:mær
i wanj te he:il' op' hæ:r' op te æ ör:mhwōler.

wa de o:il'sá?

ja de wa alsá á:il / á de fo:ra' gik jo po' denj má:d - han dæ' gik
mæ glixb - dæ wa jo tōw' - de war en tbrækante ka:s - tbrækante
ram: - mæ fixn hæt po:is - á dæ: wa tōw' stæn'er, som han gik á
nolt' t'po:is / á sá sko'ped han en gan:ske lán:som hen ew:r æ
fyw:r bonj / de sku jo helst we: nēj kōrt græs, á t'altfo swær
græs / á den naj:n han gik mæ æ krōj: i-for-we á jaw æ o:il' op/

å dæn, 'manj, dæ gik mæ æ glixb, 'han sku 'alt-så 'wæ:r så 'fixn-fø:lan, 'nå:r dæn 'haj:n 'broq't æ 'krøj:, 'så mæ 'hans 'stu:r 'tofe ^{midt} dæ-hæir 'fi:nnaskæd næt, 'så sku 'han mæ'r'k, 'når dæ kom æn 'o'fl ^{ix}, 'få mæ-d'e 'sam: 'så sku æ 'glixb jo tættwejr's, 'får 'hæls smut æ 'o'fl jo 'uxd i-jæn.

Brite
hå do hæt 'snak æm æn 'brixl - æn 'bril:l?

parce de a jo ca'n en mærgen
ja/mæn dæ ær æ 'e'k-æn-gæn' - jow æ 'naw'n 'hår æ 'hæt, mæn æ æ 'e'k-æn-gæn' 'klå:r 'læw'ær - - hwa 'fa-sow'n dæn 'haj: / æ hå 'nåk'sit æn, mæn dæ ka æ 't - -.

dæ ka 'gõt 'wæ:r, do hå 'sit æn?

ja 'dæ 'trowr æ 'nåk.

a shogv dævne frem
dæ æ 'lisom æn be'te 'glixb, 'alså / 'så 'sko'per 'han æn 'frem' / dæ æ 'mest æter 'ræjer å 'så'n, 'nøj.

'no ja, æter 'ræjer / 'jow, 'jow', 'jow: 'så hå æ 'ose 'sit æn, 'jow: 'så 'hår æ 'sit æn.

æ dæ 'nu:r, dæ hå 'brojt æn 'hæ:-nifr?

'nøj 't 'hæ:r, 'få 'hæ:r hå 'alær wæt 'ræjer å 'ta, mæn 'dæ:i-mu:d 'al'så æm: 'får 'købere - 'får 'ræjærop, 'sæ:rliq / 'dæ:r 'hår æd wæt 'broqt / 'dæ 'wa jo æn 'manj, 'han ærde: 'no 'får 't 'så 'læn: 'si:n, 'han 'håd 'pær 'yw'æsen / 'han 'haj 'ræje-rù:ser, 'å æ 'trowe 'osee, 'han hå 'broqt æ - 'ja:, 'wi wæl 'kal: æd 'ræje-glixb, 'mæn dæ ka 'gõt 'wæ:, 'di 'haj: æn be'tej'næls ^{de de hæl di ær mæd} æn 'haj:n be'tej'næls 'får' æd.

Kroge
i hå 'al:driq 'broqt 'krøj:?

æ hå 'broqt 'kro:q æn 'æn'kelt 'sæmæ, 'alså 'å'f-kro:q. *(æo æ'kroq)*

i hå 'l'y fænæd 'tøsk mæ 'kro:q?

'å: 'nøj, æ hå 'broqt 'pælk, 'mæn dæ wæl 'søj:, 'dæ war 't'p po 'grøn:lan. *Makrel*

ma-'kræl', 'dæm: fænæd i 'l'y 'hæ:r?

'nøj, 'wi hå æn 'æn'kelt 'o'ir 'hat 'sel:-bon:går 'u:d æter ma-'kræl' / 'dæ wa i a-gust 'må:næd / 'da 'kæm' dæ 'sæm'ti ma-'kræl' 'hæ:r 'l'ing / i 'jo'ir hå 'wi 'slæt 't 'sit dæm, 'mæn dæ 'ga 'få 'let, 'så 'wi 'hår 't 'p'ræwæd mæ:r æn, 'dæn 'sam:gæn, 'så 'wit æ 'mænæs.

stjen bedere - forst ruser
æ 'stjæn-'bid'æræ, 'hwo 'dæn fænæd i 'dæm:?

'stjæn:-'bejærg 'dæm: - 'di fænæs po 'tów' 'må:æp / 'dæ'fils 'al'så i 'tøsk-rù:ser 'hælyr 'stjæn:bedær-rù:ser, 'hwa 'wi 'no 'kalær' æd / 'dæ æ

de sam: störelis - sam: mask-störelis / á dæm: hár æ i mane' oír
broqt an hal snee sta'ker á: hweír for: oír / di kome jo meij'
tilz / men de mjest al-menjeliq' de er alt-sá i net, liq:nenes
som respæte-gáir, bara alt-sá be-tyd' eliq' dy: bær, men alt-sá -
mask-störelis, som þasar te stjen: bær.

æ rú: sér, æ di lison' o: l-rú: sér?

se 510 di ærlison' á: l-rú: sér - knap - dæ æb kun trej' kal: i dæm,
men el' æ æ dæ sam:.

dæm: fængd i sá osy' tósk, ix, sáam: tiler?

ja, men tósk-feske-rix i rú: sér, de æ wæ: senliq' we wenter tix /
dæm: - di wenter, hwör dæ en: n ix' war, da - i nu: oír da fængd
æ mane' tósk hæro' p we en gron: kant, æ t sá meij' hæ- in: we lanj'
æm' o' p we en gron: kant / de wa' nák tósk-sti: mæ, som kám enj'
fræ - i gæm' l æ ka- ná: l á enj' i æ - hæ- enj' i æ fyw'er - (æ) for dæ
ku' sáam' ti kom: en sti: m æ dæ- hæ: r - ja: , de wa' sjelen, æ haj: me: r
en trej' rú: sér dæ: r- ú: d po en be- stæmt plas, á sá ku' dæ go: nu:
fo: daw: , sá æ dæm' sti: m fo- swonen / men sá - sá wa' dæ sáam' ti, -
war en hæ: l del' re- spæ: ter /

á nár æ kám sá si: l úxð á sæl: dæ hæ: r tósk, sá - nu: wél jo
enliq' ha' haw: tósk - ja: , sèj' r æ, men de ka æ ðse te- fræs- stél:
jær' meij', for di æ sæk' kom' æh' ú: d fræ æ haw', men di æ fængd i
æ fyw'er / nu: wél jo hælst ha' fyw'e- tósk, di wa' sá meij' dæm
bæjst / ja: , men dæ- hæ: r - di æ jo osy' fængd hæ: r- enj: , sá
de æ jo ðse en slaws' fyw'e- tósk.

dæm: fe: ske- plasar, dæ æ hæ: r- ú: d, hár i 'naw' n te dæm: ?

'næj', kun nu: r' enj' kalt / i di mane' oír, æ wi - wi trak' lód'
al' sá æm æ bon: gá: r- plasar, hwæm dæ skul ha' dænj' á dænj' / dæ:
haj wi sá nom: re poí æ, men dæ wa' ðse nu: r' á: æm, dæ haj 'naw' n /
dæ ær jæn' hæ- æm: we æ blo: stein, á jæn' æm: we æ - æm: we
kó: bær - wi kalt for æ hæjst / de er alt-sá enj' i lanj' , dæ ær
sö: n æn wan: - le: b' al' sá, dæ æ kome en temeliq' skarp' dá: l- req' /
de kalas - ja: , æ wed' æ t, æm de liq: nær en hæjst, mane' de hár
en da - 'naw' n æn há fot fræ gamel tix á: æ.

'næj: , hæl wa' dæ æ t - - wi haj æ nom: re poí æm / wi - de wa' bódæ
hæ: r- fræ: æ á ew: r fræ harbo: e: r á læm- wiq' - wi trak' lód' æm,
hwæm dæ sku ha' dænj' á dænj' / wi' æam: læs æn gán' hweír oír, enj: r
dæ sku sætes' bon: gár , enj: n de sku mærk' æ: æ / á dænj' wa' æ for
ræstn for: - manj' for i mane' oír / æ hár dæm- hæ: r lód: o- trækne- spro-
to- kól' i- no.

'sá:in, nu'bu:d, som i bro:qer'no, hár i 'al:ti brojt 'dæm:?

25.18

'ja: , ~~táldáls~~ di 'flá:ðbone de kaje wi fo en 'ká:q.

'de æ 'dæm:, do 'há: 'no dæ: 'ni:r?

Ja

men i mane 'oír haj wi jo 'kyl:bygð 'bu:d - bá:d 'al-sá fræ 'gæm' 'tix, 'de wa jo 'sej:l 'bu:d, men 'al-sá mæ 'kyl' á 'dam', á 'si:n' sá blæw æd te 'mo:tor 'bu:d 'ðæ mæ 'kyl' á 'dam.

dæ æ 'en:n 'dam' i-d æ 'hæ:r?

'næj', 'de kan en 'ðot' ha , men 'de 'gjer' jo, at 'dæn' leq' ær be-'tyð'-liq' dý:ber, á æ 'tænr' á 'ar:bed, mæ / som 'no i 'wör' 'mo:tor-'bu:d, wi haj: i en - ja wi broq't en en snes 'oír 'elæ 'sö'n' 'næj' - 'dæ: ku wi - 'ja:, nár 'de wa 'blan' 'k' 'o:l', de 'gjeljt' - 'dæ: ku 'li:q' 'wæ: 'syw' huner 'puxn' iæ en / 'de war' e't fo 'de, 'de wa sá 'næj', men 'dæ war' jo 'da - wi leweræd' sá'm' 'ti - de 'ski:d' 'alsá, wi le-'we:reð' 'se:l' 'o:l' 'li: hi: teglyn' 'æ:r - 'ja: , de wa 'æn:kelt' 'oír, 'djer' 'kwæ, som de he:æ'r æ 'op'sej:l' 'yr' 'bu:d, 'dæ 'mo:tor' wa 'æsplo-'de:reð. ^{hæddor}

26

di 'gæ:el' 'row' 'bu:d, 'dæm: wa 'dæ' sá 'ðæ' 'sej'l' 'te?

'ja, dæ 'war.

hu 'næj' 'sej'l' 'wa-d' ær?

sejt

'ja:, 'dæ: wa 'böð' 'fök' á 'sto:r' 'sej'l' á 'töp' 'sej'l.

'kaljt' i æn 'ðæ' 'sá:nt' 'dæn' 'gán', æ 'sej'l'?

'ja, wi 'gjow:, 'ja. (dæ æ 'we:s' 'næj, dæ stár á 'ko:qer' dæ'r 'u:d)

- (-TB 'næj:, de æ 'we:s' 'dæn' 'dæ:r (bánoptægeren) -)?)
- (- JMH æ æd 'dæn' 'dæ:r æ 'fo:re' 'stél' 't mæ, á'm de war)
- (æ 'gas, te de 'koq't, men 'no: 'ja, de æ 'dæn', dæ)
- ('lawer' æd .)

'brojt' i 'sá' 'sit' æ 'sej'l'?

'ja, wi 'feskeð' 'nom' 'æ'r' 'æw:r' we 'nesom' 'lanj, á 'de war' jo i 'mane' 'oír' mæ 'sej:l' 'bu:d / 'de wa jo 'al:ti' mæ 'sej'l, á 'de wa jo 'næj, som æ 'mo:tor-'bo:ð' 'al-sá' mæ 'hæn:' 'sjen' te 'fá:rt, 'dæn' ku' e't 'gjer' 'bæj'r, 'ná:r' 'al-sá' æ 'wénj' wa 'gon:stiq' / men war æd 'dæ:r' i-'mú:d' 'mod:' 'wénj' 'elæ' 'stél:' 'wéj:læ, 'sá' wa wi jo 'prí:s' 'sá:kn / i 'mú:d' 'winj' 'da' 'ku-w' i 'kom' 'fræm', i 'stél:' 'wéj:læ' 'sá' sku wi jo 'bro:q' æ 'o:rær, á 'sá' blæw æd jo en 'sej' 'stek' 'ar:bed' á 'row' 'fræ' 'nesom' á 'hæ:r' 'tel.

hwis de 'no' blæw fo 'stræn' 'wénj'?

'ja:, 'hwa' 'sá - 'sá' not wi jo - fo 'æq' 'sæmpel' we 'nesom, 'ja:, 'sá' 'sá' mo wi jo wal 'sæq' 'öp' i 'læ:' a 'gjæler' 'ðj: / de ær 'alt' 'sá' en 'ðj:, som gor 'uxd' po 'dæn' 'wæstliq' 'sá: a æ 'in:' 'sej' 'lenj' te 'læn' 'wiq' 'dæ:

for a warden

344
12 a warden

war ^{der} ed 'gronj' wanj, a 'sa - 'dae: ku 'al, ti renas 'la: / 'jen' a en 'naj:n ste.

ford
8. for
reb

men i ku valda 'ose 'si:l 'stel: a 'sej'l nej? (Hvor blev det
i skole tog) med
'ja, de er 'alt-sa - wi 'tow 'alt-sa 'reb i e 'sto:r-sej'l ele tow
'wa 'ed ret hoir, 'sawwa da 'trej 'reb i e 'sto:r-sej'l, a 'lise-danj 't
i fok / a e 'to-p-sej'l, de wa jo en 'trekante 'sej'l, som blev
hejst 'ow:n-po: a 'sto:r-sej'l, a de wa fo-rastn 'ret 'sto:ir, a dae
'skul: e 't we:r ret mej wen, for dae wa 'me:r 'wenj 'dae:r te 'wej'rs
enj som dae wa ne: fo nej:n / a 'top-sej'l 'danj wa sam 'ti 'we: a kunj
- mot 'jene 'kla:r ed me haen: 'sjen te 'trek, for - -

Rönning Bädens dele

'di 'stu: 'bu:d, hwo 'mang sku dae te: a 'row' dae:?
'ja:, 'dae: 'bu:d, dae blev brogt 'daen - - 'de wa 'tow 'mang 'bu:d - som
'reg'el / dae wa jo 'ose 'nu:r, me - 'de wa 'pols 'we: - 'de wa 'al-sa
'a:l-wad / 'de kalas 'pols 'we: / 'de wa 'en:n 'snor 'we: 'de blev o-p-
fej:n / 'di wa 'trej 'mang / 'de wa 'al-sa 'nej 'stere 'be:d.

'dae: 're:sker di 'ly 'mej no?

'nej', 'nej', 'no er ed jo 'mej 'sta:r 'bu:d, 'no er ed jo 'a:l 'traw'l.

'row'r 'do 'no 'mjest 'uxd? (når de er på vej)

'nej, a 'row'r 'al:driq / 'ja 'al:driq a 'al:driq - 'me:n 'de e da 'bare,
nae de e 'li:q hae 'taet we 'lanj 'da - 'u:d me en 'hy 't-fald eler, so:n -
hels - -

Bädens dele

'hwans 'kaler do 'daen 'gafel, a 'o:r 'sej'r, ix?
'o:r 'gafel / wi ha 'al, ti brogt 'o:r 'gaffer 'hae:r / 'dae 'aj:les 'ste:er
'dae:r brogt di 'rast 'a:rer / 'de e jo en 'piq, som de 'sa 'drejer
po:is / wi ha 'al, ti brogt 'le:s 'a:rer. (Bädens dele)

'a kant a e 'bu:d, 'ha:r 'daen nej 'na:n?

'ja:, 'lönen - a 'le:bdæk, 'daen 'kant, dae go:en, 'al-sa 'de 'smu:l
'kant, dae e 'dae:r, 'de e 'le:bdæk.
'a de i 'sej'r po:is?
(Cura de a folkes af labe... pumpe og frugt)

'ja:, 'de ha'r 'e't - -

'de ha'r 'ly nej, 'na:n?

'kaler i ed 'ba:n:k eler-?

'nae:j, 'hwa 'kales 'de 'for? - 'nej: 'de e 'e't so:n, nej.

(Cura de a 361)

'ni: i ə 'bonj, [dæ: leq'ə sɑ:fn, en 'flɑ:d 'law' / 'hixr 'de nɛj?

pl.?

'ja / 'ja 'de ɟjɛr dæ no 'ɛ t i 'mi:n bu:d, mæn de hɑ da hɛls wɛt
'nɛj 'al'mɛnʃi'liq / 'de 'hɑj: wi da i 'wɔrɛs 'sel:-bu:d, som wi
fræktɛd 'mæn 'sel' 'ɛnf mæj / 'de wɑ 'pleqtɛr 'hɛlɛr 'bɔnʃ 'brɛtɛr,
mæn 'pleqtɛr, de wɑ da - 'gæmɛl 'naw'n. ja

'kælɛr i 'sɑ 'iɟ hwɛ:r 'sɪ: a ə 'bofd nɛj be'stɛmt 'li:son di 'ɟjɛr
'u:d pɔ 'ski:b? *whaler mɛt...*

'næ:j, 'næ:j, wi 'wɛd 'alt-sɑ, at de mɛr 'baq:bor ə 'stjɛr:bor, mæn
'de blywɛ 'ɛ t 'broqt.

'kælɛr i 'hɛlɛr 'iɟ ə 'bɑ:q:en: nɛj? (aqter?)

30
16

'næ:j, wi kælɛr əd ə 'bɑ:q:en:, mæn dæ wɔ jo 'rɔskjɛl 'pɔf, som 'no
en 'kɔ:q, dæn, kɑ jo wɛr 'spɛs i 'bɛq mɛr, ə de kælɛs wɑl - 'ja, dæ wɛ
nɛj, dæ mɛ 'spɛs, at sɑ, mæn de kælɛ 'ɛ t ɟjɛ 're:liqɛd 'fɔr, hwa
'de 'ɛiɟenliq be-'tjɛ:r 'aqter-'spɛj'l, de wɔ jo 'alsɑ 'de 'brɛtɛ.
ja, dæ 'brɛdɔ: 'brɛtɛ
'mæn dæn, 'naw'n broj't i wɑl 'iɟ swɑ: 'tit? *a brɛtɛ*

'næ:j, 'de wɔ 'kun, dæsom wi - 'ja, dæsom wi ska 'hæn ə be-'stɛl: en
'bu:d, hwo-dænʃ dɛn ska 'wɛ:r.

(ja aasni / sɛj: de)

